

Endrőd ismeretlen költője Április 11.: a Költészet Napja

Endrőd nagy fiát, az országos hírű József Attila-díjas író, Tímár Mátét valamelyest ismeri szűkebb szülőhazája. Azt azonban kevesen tudják, hogy nemcsak irodalomtörténeti regényeket írt, hanem kiváló költő is volt.

Már középiskolás diákként (a szeghalmi Péter András Református Gimnáziumba járt) jelentek meg versei Szeghalmon és a megye más vidéki lapjaiban, valamint a Tiszántúl fővárosának, Debrecennek hírlapjaiban is. De már akkoriban sem jelenhetett meg minden verse, hiszen az Adyt és a József Attilát fölkaroló szegedi Juhász Gyula után ő volt az a paraszti sorban felnőtt költő, aki Dózsa György nevét-szellemét idézgette: „Támad-e új Dózsa? / felelj öreg tölgyfa, / ezt ígéri Sinka, / ágadból a botja...” A 40-es évek elején írta ezt a Fokközi balladá-ban, az ugyanekkor tájt írt Némahalomban pedig azt írja a dombról, amely alatt Dózsa egykori harcosai nyugosznak, hogy rajta a szellő „lázító dallamot susog...” Egyik példaképe a sárréti juhászból óriássá nőtt költő, Sinka István volt, ahogy a prózában pedig a székelly Tamási Áron.

1935-ös keserű emlékü endrődi csendőrsortúzról 1940-ben írt költeménye – a Jóisten látja – sem jelenhetett meg akkor. (Egyszer már elszavalhatná valaki a verset a sortüz emlékművénel.)

Később azonban még inkább csak magának írhatta verseit: a lázadó hangú fiatalembert berántották katonának, s hamarosan a szovjet fogolytábor nyomorúságában csupán „fejben” írhatta költeményeit. Azt azonban még ma is csak igen kevesen tudják, minthogy bátor szókimondása és ítéletei folytán versei az itthoni diktatúrában sem jelenhettek meg. Az '56-os események után is fogságba került; így némította el a cenzúra.

Költői életműve így mindmáig fölfedezetlen. Pedig a hivatalos kiadásra váró Lélekváltás szintén valóságos eseménye lehetne irodalmunknak. Az Endrődiek Baráti Köre legutóbbi februári találkozásán javasolták, hogy az endrődi könyvtár vegye fel Tímár Máté nevét. Jó lenne megalakítani a Tímár Máté Irodalmi Szakosztályt is, s ennek egyik, ha nem legfőbb feladata a költő verseskötetének szabályszerű kiadása lehetne, illetve a nagyszerű író életművének gondozása és kultuszának ápolása. Kinek, minek lehetne ez feladata, ha nem szülővárosának, Endrődnek, hiszen a szülőváros, Endrőd egész lelke ott lüktet műveiben a legkiválóbb írói-költői művészettel megfogalmazva!

Dr. Szilágyi Ferenc

Az egyik javaslat megvalósulásáról lapunk 2. oldalán olvashatnak.

Megjelent: Gyomaendrőd Hírmondó 2009. április. 1. és 4. o.